

در سالروز ورود جانگداز اهل بیت(ع) به شام؛ تبیین آیت‌الله علوی تهرانی از رسالت عظیم فاتحان کربلا

کاروان فاتحان، نه کاروان اسرا

هر یک به شیوه‌ای، خود را فدای راه حق و هدایت کردند.

■ **وداع حسینی؛ میراثی برای سالکان راه حق**

آیت‌الله علوی تهرانی به لحظات پرمعنای وداع امام حسین(ع) با فرزندشان امام زین‌العابدین(ع) اشاره کرده و توضیح می‌دهد: امام(ع) در این لحظات حساس، سفارشی بسیار مهم به فرزندشان داشتند و دعایی را به ایشان سپردند؛ گنجینه‌ای الهی که از مادرشان فاطمه زهرا(س) و رسول اکرم(ص) به یادگار مانده بود. این دعا، دعای ارتباط با امام زمان(عج) و دعای بیعت با ایشان است و یادآور این حقیقت که غمی بزرگ‌تر از غم دوری و غربت صاحب‌الزمان(عج) وجود ندارد. به همین دلیل در باب استجابت دعا به راهکار دعا برای دیگران اشاره و سفارش شده است برای برآورده شدن حاجت خود، در قنوت نماز وتر یا پس از نماز، ۴۰ نفر را دعا کنید تا دعای خودتان نیز سریع‌تر مستجاب شود.

این کارشناس دینی در تبیین پیام کربلا، به خطبه‌های کوتاه اما پرمحتوای امام حسین(ع) پیش از شهادت، اشاره کرده و می‌گوید: امام حسین(ع) پیش از شهادت، در خطبه‌ای کوتاه و پرمحتوا فرمودند: «عباد الله! اتقوا الله»؛ ای بندگان خدا، از خدا پروا داشته باشید. تقوا در کلام امام به معنای حیا از پیشگاه پروردگار تفسیر می‌شود. همچنین، در مورد حقیقت دنیا و بی‌بنیانی آن، امام(ع) در آن لحظات حساس با بیانی تکان‌دهنده، ماهیت فانی دنیا را روشن کرده و هشدار دادند: «کونوا من الدنیا علی حذر»؛ از دنیا بر حذر باشید. خداوند دنیا را برای آزمایش آفرید، نه برای ماندگاری «خلق الدنیا للباء لا للبقاء». از این رو، دنیا محل فنا بوده و بهترین

زیرا آنان اسیر نبودند، بلکه فاتح بودند. اسیر کسی است که هیچ‌اثر خارجی از خود بر جا‌نگذارد و توانایی اثرگذاری را دست بدهد. اما آیا این توصیف با حقیقت کاروان کربلا سازگار است؟ شخصیت‌هایی چون امام‌زین‌العابدین(ع) و حضرت زینب(س) که از کربلا به کوفه و از کوفه به شام رفتند، کاملاً اثرگذار بودند. آن‌ها با خطبه‌های کوبنده و روشنگر خود، پرده از چهره پلید یزیدیان برداشتند، وجدان‌های خفته‌را بیدار کردند و مسیر تاریخ را تغییر دادند. این اثرگذاری عظیم، نشان از قدرت روحی و رسالت الهی آن‌هاست که با هیچ بندی نمی‌توان آن را محدود کرد. آنان با وجود دست‌های بسته، فاتحان حقیقی میدان‌بیداری و اتمام حجت بودند. این همان کاروان فاتحان است که با هر گام، پلر آگاهی و اعتراض را در دل‌ها کاشتند و این مسیر، در ۲۹ محرم با ورود به شام به‌اوج خود رسید.

وی تصریح می‌کند: امام حسین(ع) حتی در اوج نبرد، میدان جنگ را به صحنه موعظه و هدایت تبدیل کردند. خطبه‌های امام(ع) و اتمام حجت‌های ایشان با سپاه یزید بی‌اثر نبود. شاهد این مدعا، جدا شدن عده‌ای از لشکر ابن‌سعد و پیوستنشان به سیدالشهدا(ع) است؛ مانند حر بن یزید ریاحی و یارانش. این اتمام حجت‌ها، تنها به پیوستن به کاروان سعادت منجر نشد، بلکه عده‌ای نیز از شقاوت مطلق رهایی یافتند. این نشان می‌دهد هدف امام(ع) حتی در آن لحظات پایانی، بیدار کردن وجدان‌ها و هدایت انسان‌ها بود. شهدای کربلا را می‌توان به گروه‌هایی که پیش از عاشورا در نبردهای گروهی و انفرادی عاشورا و حتی پس از شهادت امام(ع) به شهادت رسیدند، تقسیم کرد. این دسته‌بندی نشان‌دهنده ابعاد گسترده فداکاری و از خودگذشتگی یاران امام است که

مریم احمدی شیروان | امروز ۲۹ محرم، دل‌هایمان در هوای شام می‌سوزد. در این سالروز جانگداز، یاد کاروان رنج‌دیده اهل بیت(ع) که پس از فاجعه کربلا، با پیکرهای خسته و قلب‌های مجروح، اما استوار و سرافراز، قدم به کوچه پس‌کوچه‌های شام نهادند، هر شیعه‌ای را به سوگ می‌نشانند. دیدن کودکان یتیم، بانوان داغدار و امامی در بند، صحنه‌ای است که هرگز از خاطر تاریخ محو نخواهد شد.
اماد میان این اندوه عمیق، نگاهی نوو حماسی به این واقعه وجود دارد که عظمت و رسالت این کاروان را فراتر از تصور اسارت می‌بیند. آیت‌الله علوی تهرانی در تفسیری روشنگرانه تأکید می‌کند این کاروان حسینی، نه‌اسیر، بلکه فاتحانی بودند که با هر گام خود، پرچم هدایت و بیداری را در قلب دشمن برافراشتند و با خون شهدا، نهضت عاشورا را جاودانه کردند.
تحلیل زیر روایتی سرافرازانه از اوج مقاومت و رسالت الهی اهل بیت(ع) است. توضیحات آیت‌الله سیدمحمدباقر علوی تهرانی را در ادامه می‌خوانید.

■ **قیام حسینی؛ حرکتی هدایت‌محور**

آیت‌الله علوی تهرانی در ابتدا با تأکید بر اینکه باید کاروان حسینی را فاتحان کربلا بنامیم، توضیح می‌دهد: قیام امام حسین(ع) هرگز برای کسب قدرت یا حکومت دنیوی نبود. عاشورا، حرکتی هدایت‌محور و امتداد خط ولایت و الگوی نبوی است. امام(ع) جنگ خود را برای هدایت بشر آغاز کرد، نه برای سلطه بر آن. اگر هدف امام تنها حکومت بود، نیازی به آن همه اتمام حجت و خطبه‌های معرفتی نبود؛ در حالی که هدف حقیقی، بیداری وجدان‌ها بود. همان‌طور که پس از رحلت پیامبر اکرم(ص)، مردم به دنبال خلافت و قدرت بودند، اما امیرالمؤمنین‌علی(ع) نگاهی فراتر، نگاه هدایت داشتند. این همان امتداد راهی است که در کربلا تجلی یافت؛ خاندان هدایت، نه خاندان حکومت.

این کارشناس دینی برای درک عمق این حرکت هدایتی تأکید می‌کند: باید به ریشه‌ها بازگشت. با استناد به آیات قرآن و روایات، امیرالمؤمنین علی(ع) شاخص و میزان حق است. همچنان که پیامبر اکرم(ص) فرمودند: «یا علی، أَنتَ الْعِلْمُ بَیْنِي وَبَيْنَ أُمَّتِي بَعْدِي»؛ ای علی، تو پس از من نشانه و معیار میان من و امت من هستی. از این رو، مقاتله با امیرالمؤمنین(ع) در منطق نبوی، مواجهه با خود رسول خدا(ص) است و هم‌ردیف با کفر قرار می‌گیرد. در آیه ۸۱ سوره بقره نیز آمده است «بَلَىٰ مَن كَسَبَ سَيِّئَةً وَأَحَاطَتْ بِهِ خَطِيئَتُهُ فَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ»؛ آری، کسانی که مرتکب گناه شوند و آن گناه سراسر وجودشان را فرا گیرد... چنین کسانی اهل آتش‌اند و در آن جاودانه خواهند بود. در تفسیری از این آیه، پیامبر(ص) فرمودند: «مَنْ قَاتَلَ عَلِيًّا بَعْدِي، فَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ»؛ کسانی که بعد از من با علی بجنگند، آنان اهل آتش‌اند. این مبنا، روشن می‌کند که حرکت امام حسین(ع) نیز ادامه همین خط حق و هدایت بود و هر کس در برابر او ایستاد، از این مسیر نورانی خارج شد.

■ **۲۹ محرم؛ فتحی در شام**

آیت‌الله علوی تهرانی یکی از برجسته‌ترین نکات در تفسیر وقایع پس از عاشورا را تغییر نگاه به کاروان اهل بیت(ع) ذکر کرده و می‌گوید: از این مجموعه با عنوان اسرایاد نمی‌کنیم؛

گفت‌وگو

دختر شهید سید حسن نصرالله با تبیین جایگاه رهبر شهید انقلاب در نگاه پدرش، از عشق به امام رضا(ع)، پیوند عمیق مقاومت با ولایت و استمرار این راه تا تحقق وعده الهی سخن گفت.

■ **ولایت؛ قطب‌نمای قلب سید مقاومت**

زینب نصرالله در گفت‌وگو با خبرنگار آستان‌نبوز با تبیین جایگاه رفیع حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای(ره) در اندیشه پدرش، سخن را از مرزهای جغرافیایی فراتر برد. او تأکید کرد که در قلموس شهید نصرالله، رهبر شهید انقلاب، نه صرفاً سکان‌دار یک کشور، بلکه «امام امت» و نایب برحق حضرت ولی‌عصر(عج) بودند و در این باره اظهار کرد: «ما اعتقاد داریم که رهبر معظم انقلاب اسلامی، نایب حضرت امام‌زمان(عج)، نزدیک‌ترین فرد به اهل‌بیت(ع) و پایبند حقیقی به ولایت اهل‌بیت(ع) هستند».

■ **حکایت خادم و مخدوم؛ از جبهه‌های نبرد تا رواق‌های توس**

بخش شش‌دینی این روایت، به پیوند قلبی رهبر شهید با هشتمین خورشید ولایت، حضرت امام رضا(ع) اختصاص داشت. زینب نصرالله با بیان اینکه پدر شهیدش همواره با شگفتی از عشق بی‌حد و حصر رهبر شهید انقلاب به آستان قدس رضوی یاد می‌کرد؛ در ادامه با اشاره به ارادت ویژه رهبر شهید به حضرت امام رضا(ع) افزود: «شهید سید حسن نصرالله همواره از عشق عمیق شهید آیت‌الله‌العظمی سید علی حسینی خامنه‌ای به امام رضا(ع) سخن می‌گفت و تأکید داشت ایشان خدمت در بارگاه منور رضوی را بزرگ‌ترین افتخار خود می‌دانند.

هر زمان که وارد حرم مطهر می‌شدند، با تمام وجود و از مصمیم قلب در مراسم غبارروبی و خدمت به بارگاه

گنبد و گلدسته‌های حرم مطهر رضوی قرن‌هاست شاهد آمد و شد زائرانی است که واژه «امنیت» را در پناه عطر عود و عنبر این صحن و سرا معنا می‌کنند؛ اما در میان تمام خاطرات این آستان قدسی، واقعه‌ای در دل مسجد گوهرشاد حک شده که بر رنگ فیروزه‌ای این مسجد رد سرخ خون قیام را حک کرده است. واقعه‌ای که مسجد گوهرشاد را از یک بنای باشکوه معماری، به «سنگر هویت و حیا» بدل کرد.

مسجد گوهرشاد در عمر کهن خود به دلیل همجواری با حرم مطهر امام رضا(ع) و همچنین شناخته شدن به عنوان مسجد جامع شهر، در دوره‌هایی از تاریخ، مرکز تجمعات و مبارزات مردمی بوده است. مردم مشهد در صحن فیروزه‌ای این مسجد بارها و بارها درس ایستادگی و مقاومت را با هم مرور کرده‌اند. از دوره صفویان تا قیام تنباکو این مسجد روزهای ملتهب بسیاری را به خود دیده است، اما بزرگ‌ترین تجمع مردمی در این مسجد در دوره پهلوی و در دفاع از دین و فرهنگ ایرانی شکل گرفت. قیامی خونین و سرخ که در تاریخ معاصر ایران با نام مسجد گوهرشاد شناخته می‌شود و امروز مانیز از آن به عنوان قیام گوهرشاد یاد می‌کنیم.

■ **زنانی که پاسبانان حرمت شدند**

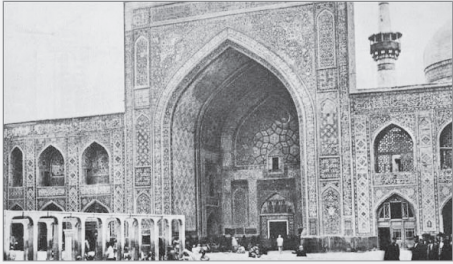
این واقعه خونین هیچ‌گاه از خاطره مردم مشهد پاک نشد و مسجد تا سال‌های بعد و رسیدن به روزهای انقلاب اسلامی همچنان محل تجمع مبارزان در کنار علما بود. در قیام مسجد گوهرشاد، زنان یکی از ارکان مبارزه بودند؛ زنانی که پس از این قیام هم چادرها را بر سر حفظ کرده و پای حرم مردم در این قیام ایستادند و در ادامه نیز با وجود دیدن آن واقعه خونین همچنان آماده بودند تا به قیمت جانشان، از چادر که بخشی از فرهنگ و هویتشان بود دفاع کنند. در روزها مسجد گوهرشاد که روزی به دست زنی بنا شد و در روزگاری با خون زنانی سرخ شد، همچنان محل تجمع زنان و دختران برای عبادت و زیارت است. به مناسبت این روز خون و قیام، هر ساله در حرم مطهر برنامه بزرگداشتی برگزار می‌شود. امسال نیز همزمان با بیست‌ویکم تیرماه سالگرد این واقعه، ویژه‌برنامه‌ای تبلیغی-مذهبی با حضور جمعی از زائران و مجاوران در رواق امام خمینی(ره) حرم مطهر رضوی برگزار شد.

■ **روایتی از پناهگاهی که مقتل شد**

مسجد گوهرشاد برای مجاوران و زائران، تنها یک نیایشگاه نیست؛ اینجا حافظه تاریخی مردم ایران است. اگر دیوارهای این مسجد زبان باز می‌کردند، از روزهایی می‌گفتند که چکمه‌های استبداد رضاخانی قصد داشتند چادر را سر اصالت زن ایرانی بکشند.

حجت‌الاسلام محمدباقر حیدری کاشانی، سخنران حرم مطهر رضوی در جمع زائران در رواق امام خمینی(ره)، این واقعه را نه یک درگیری ساده، بلکه «نماد ایستادگی یک ملت» توصیف کرد. او معتقد است گوهرشاد، مرز میان تسلیم در برابر فرهنگ بیگانه و ایستادگی بر سر میراث الهی بود.

خطیب رضوی با اشاره به سیاست کشف حجاب در دوره رضاشاه، قیام مسجد گوهرشاد را نماد ایستادگی مردم و علما در برابر این قانون دانست و گفت: دشمن برای تغییر فرهنگ جامعه، همواره از روش‌های تدریجی استفاده کرده‌است.

■ **نقشه‌شوم؛ از حذف «پوشیه» تا مسخ هویت**

وی با بیان اینکه رهبر شهید انقلاب سال‌ها درباره تهاجم فرهنگی هشدار داده بودند، افزود: اجرای قانون کشف حجاب نیز به صورت مرحله‌ای آغاز شد. ابتدا از زنان خواستند پوشیه را کنار بگذارند، سپس چادر حذف شد، بعد نیز پوشش‌های بلند و گشاد به تدریج جای خود را به الگوهای غربی داد و این عوامل موجب تضعیف فرهنگ حجاب در جامعه شد.

این سخنران با استناد به آیات قرآن کریم تأکید کرد: حجاب یک حکم روشن الهی است. در آیات مربوط به حجاب، زنان مؤمن به حفظ نگاه، پوشاندن زینت و استفاده از مقنعه و جلباب سفارش شده‌اند. هدف این دستورها، حفظ حریم و کرامت زن مسلمان در جامعه است.

وی اظهار کرد: با وجود صراحت آیات قرآن، جریان‌های فرهنگی تلاش کردند اصل حجاب را مورد تردید قرار دهند و حتی مدعی شوند قرآن درباره حجاب سخنی نگفته است. حجت الاسلام حیدری کاشانی افزود: اجرای قانون کشف حجاب با اعتراض گسترده علما و مردم ایران به‌ویژه در شهرهای مقدس روبه‌رو شد. در مشهد نیز جمعی از علما و مردم در مسجد گوهرشاد تحصن کردند. وی ادامه داد: نیروهای حکومت در ۲۲ تیر ۱۳۱۴ مسجد متحصنان را محاصره کردند و با شلیک گلوله و توپ به سوی متحصنان حمله بردند. در این واقعه شمار زیادی از مردم به شهادت رسیدند و حرمت حریم مطهر امام رضا(ع) نیز شکسته شد. این کارشناس مذهبی تأکید کرد: قیام گوهرشاد، نماد مقاومت مردم در برابر قانون کشف حجاب بود و نشان داد ملت ایران در دفاع از ارزش‌های دینی و هویت اسلامی خود ایستادگی می‌کند. وی ابراز کرد: مبارزه گسترده مردم ایران سرانجام موجب شکست سیاست‌های رضاشاه و پایان یافتن حکومت وی شد.

امید، آرامش و احساس امنیت می‌گرفتیم. آخرین پیام ایشان نیز دعوت به آرامش، استقامت و اعتماد به وعده‌های الهی بود؛ همان وعده‌ای که در آیه شریفه «وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ» تجلی‌یافته است».

■ **مکتب شهادت؛ پایانی که آغاز پریدن است**

دختر شهید سید حسن نصرالله با تأکید بر اینکه شهادت فرماندهان مقاومت هرگز موجب تضعیف این جریان نخواهد شد، اظهار کرد: «با شهادت پدرم، احساس شکست و ناامیدی نمی‌کنیم؛ بلکه قوی‌تر از گذشته راه او را ادامه خواهیم داد. ما فرزندان مدرسه سید حسن نصرالله هستیم و او به ما موخت که این مدرسه با رفتن رهبرش پایان نمی‌یابد».

زینب نصرالله با اشاره به مکتب عاشورا افزود: «اگر قرار بود این مدرسه با شهادت رهبرش از میان برود، از روز عاشورا و شهادت حضرت امام حسین(ع) پایان‌یافته بود؛ درحالی‌که عاشورا آغاز جاودانگی این راه شد».

او با اشاره به پیام‌های امیدبخش رهبر معظم انقلاب که همواره مایه تسکین و امنیت خاطر زمندگان بوده، بر استمرار مسیر تأکید کرد و افزود: «امروز نیز همان‌گونه‌که رهبر شهید درباره شهید سید حسن نصرالله فرمودند، اندوه ما از جنس اندوه کربلاست؛ اندوهی که ما را از مکتب امام حسین(ع) دور نمی‌کند، بلکه اراده ما را برای ادامه این مسیر مستحکم‌تر می‌سازد».

■ **کلام آخر؛ پیروزی در آینه استقامت**

وی در پایان با تأکید بر ضرورت ایستادگی در برابر دشمنان خاطرنشان کرد: «ما هرگز نباید با دشمن سازش کنیم. یقین داریم خون پاک شهیدان، پیروزی، عزت و سربلندی را برای جبهه مقاومت، ملت ایران و همه آزادگان جهان به ارمغان خواهد آورد و وعده الهی درباره پیروزی حق، تحقق خواهد یافت».

روایت زینب نصرالله از امتداد سرخ مقاومت در سایه‌سار ولایت

جبهه مقاومت، ثمره ولایت‌فقیه است و با شهادت فرماندهان خاموش نمی‌شود

است، بی‌درنگ آن را انجام می‌داد. اطاعت از ولی فقیه برای او تنها یک تکلیف سیاسی نبود، بلکه اعتقادی ریشه‌دار بود و رهبر شهید را بحق، نایب حضرت ولی‌عصر(عج) می‌دانست».

■ **پیوندی از جنس ایمان؛ ماجرای آن دو رفیق دیرین**

زینب نصرالله با اشاره به رابطه عاطفی و معنوی میان قائد شهید امت و شهید سید حسن نصرالله تصریح کرد: «محبت میان این دو شخصیت بزرگ برای همه آشکار بود؛ محبتی که از جنس خدا، ایمان، اخلاص و رضایت الهی بود و همین پیوند الهی، جبهه مقاومت را استوار و ماندگار کرده است».

وی در بخش دیگری از سخنان خود، به حمایت جمهوری اسلامی ایران از جبهه مقاومت اشاره کرد و گفت: «ایران از سال‌های گذشته همواره پشت‌جبهه مقاومت ایستاده و در سخت‌ترین شرایط از آن حمایت کرده است. ما از سخنان رهبر شهید انرزی،

ملکوتی امام رضا(ع) حضور می‌یافتند؛ گویی هیچ کاری برای ایشان ارزشمندتر از خدمت به ساحت مقدس آن حضرت نبود.

چه افتخار بزرگی که ایشان در دوران حیات، خادم امام رضا(ع) بودند و پس از شهادت نیز در جوار آن امام رئوف آرام گرفتند».

■ **ذوالفقار ولایت؛ فراتر از یک فرمان نظامی**

دختر شهید نصرالله، ولایت‌فقیه را نه یک ساختار سیاسی، که «خط قرمز» و بن‌مایه جبهه مقاومت دانست. وی با بیان اینکه شهید سید حسن نصرالله، ولایت‌فقیه را مهم‌ترین محور اندیشه و کردارش می‌دانست، گفت: «سید حسن نصرالله، ولایت را خط قرمز نخست خود می‌دانست و معتقد بود جبهه مقاومت، محصول ولایت‌فقیه است.

او تنها منتظر دریافت فرمان نمی‌ماند، بلکه هرگاه احساس می‌کرد کاری موجب رضایت رهبر شهید